

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Teze bakalářské práce

**Regionální politika EU a rozvoj statutárního města
Ostravy**

Jana Coubalová

© 2017 ČZU v Praze

Souhrn

Práce se zaměřuje na téma regionální politika EU a její vliv na rozvoj statutárního města Ostravy. Je rozdělena na tři tematické části.

První část tvoří literární rešerše, která se zaměřuje na základní pojmy zpracovávané problematiky. Dále popisuje obecné principy a cíle regionální politiky, nástroje, kterými je regionální politika realizována včetně dokumentů a související legislativy, především v programovém období 2007-2013.

Druhá část je zaměřena na základní charakteristiku statutárního města Ostravy z několika různých hledisek, např. historického, geografického a demografického. Třetí část se věnuje detailnějšímu popisu realizovaných projektů z prostředků EU v rámci Operačního programu Životní prostředí. Závěrečná část obsahuje shrnutí zjištěných poznatků a zhodnocení vybraných projektů.

Klíčová slova: regionální politika, regionální rozvoj, Evropská unie, dotační politika, operační program, životní prostředí

Úvod

Bakalářská práce se věnuje základním směrům, formám a dopadům regionální politiky EU, a v konečném výsledku vlivům této strategie na regionální rozvoj zvoleného území.

Regionální politika EU plní v rámci celkové politiky evropského společenství velmi zásadní úlohu. Jako politika hospodářské a sociální soudržnosti působí na nadnárodní úrovni. Cílem je vyrovnat nebo alespoň zmírnit rozdíly mezi jednotlivými regiony na území států EU. Její důležitost a opodstatněnost vyjadřují mimo jiné i objemy prostředků, které jsou na regionální rozvoj vynakládány.

Vzhledem k neustálému vývoji jak politické situace, tak i ekonomik jednotlivých států, se v tomto kontextu vyvíjí i regionální politika EU, včetně forem poskytování pomoci, především efektivní směřování prostředků do konkrétních oblastí společnosti.

Kohezní politika EU představuje cílené přerozdělování finančních prostředků prostřednictvím evropských fondů a finančních mechanismů. V programovém období 2007-2013 byla tato politika realizována v rámci 26 operačních programů. V tomto období byly v ČR aktuální především cíle

politiky soudržnosti - Konvergence, Evropská územní spolupráce, Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost.

Mezi nejvýznamnější z operačních programů, které byly v tomto období realizovány, se řadí, především z hlediska objemu vynaložených prostředků, Operační program životního prostředí. Prostředky alokované na realizaci opatření k zachování přírodních zdrojů, podporu ekologicky příznivých technologií, revitalizaci přírodního bohatství a obnovitelnosti přírodních zdrojů představují částku přes 5 miliard EUR z celkového rozpočtu evropského společenství.

Bakalářská práce je zaměřena na statutární město Ostrava a vychází z programového období 2007-2013. Kromě dostupnosti zdrojů a informací potřebných ke zpracování práce je dalším důvodem i kontroverznost oblasti jako jedné z nejvíce ohrožených z hlediska životního prostředí. Současně je nyní, po ukončení programového období, toto téma zajímavé z hlediska vyhodnocení čerpání dotací

Cíl práce a metodika

Hlavním cílem práce je zhodnotit regionální politiku EU v programovém období 2007-2013 v regionu Ostrava, její působnost konkrétně v rámci Fondu soudržnosti a Evropského fondu pro regionální rozvoj. Práce je zaměřena na dotační politiku v oblasti životního prostředí včetně zhodnocení konkrétních realizovaných projektů financovaných z prostředků Operačního programu Životní prostředí v programovém období 2007-2013, s predikcí očekávaných vlivů a dopadů navazujících v programovém období 2014+.

V rámci hlavního cíle budou celkově vyhodnoceny dopady a účinky dotační politiky na regionální rozvoj statutárního města Ostravy. Také bude analyzován vliv poskytnutých dotací nejen na oblast životního prostředí, ale v této návaznosti i očekávaný přínos pro regionální rozvoj a konečný důsledek ve vývoji regionu z různých hledisek

Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo analyzovat a vyhodnotit regionální politiku EU, především z hlediska přínosu realizovaných projektů v oblasti životního prostředí v průběhu programového období 2007-2013, které byly zajišťovány prostřednictvím dotací poskytovaných v rámci Operačního programu Životní prostředí.

Vybranou oblastí bylo statutární město Ostrava, neboť to je, z hlediska stavu životního prostředí a zejména ovzduší, jednou z nejvíce sledovaných lokalit.

Práce je rozdělena do tří tematických celků. V úvodní teoretické části jsou definovány základní pojmy související s regionální politikou, představeny základní principy, ze kterých regionální politika EU vychází a blíže popsány jednotlivé etapy jejího vývoje včetně cílů stanovených pro programová období 2007-2013 a 2014-2020.

Druhá část práce je věnována popisu základních charakteristik statutárního města Ostrava z hlediska geografického, demografického, dále z hlediska občasně vybavenosti, cestovního ruchu a především z hlediska životního prostředí.

Třetí část je v úvodu zaměřena na detailnější popis Operačního programu Životní prostředí z hlediska alokace prostředků do jednotlivých prioritních os. Dále je podle stejného kritéria vyhodnoceno čerpání prostředků v rámci regionu Ostravy. Zohledněno je nejen množství realizovaných projektů, ale především objem čerpaných prostředků. Současně je vyhodnocena nejvíce preferovaná oblast podpory, kterou je zcela dle očekávání oblast kvality ovzduší. Podle výsledků hodnocení celého programového období 2007-2013 došlo v oblasti životního prostředí ke zlepšení stavu ve **všech** sledovaných pásmech. Přesto byla Nejvyšším kontrolním úřadem (NKÚ) v únoru 2017 zveřejněna informace o výsledcích kontrolní akce – prověřování čerpání a užití peněžních prostředků na ochranu a péči o přírodu a krajinu v letech 2013-2015, kdy byly čerpány prostředky z OP ŽP prioritní osy 6 – zlepšování stavu přírody a krajiny. Podle závěrů NKÚ nepřinesly dotace do této oblasti podpory výrazné zlepšení. I přes toto stanovisko je ale nutné zdůraznit, že přínos projektů uskutečněných v oblasti životního prostředí, ve všech jeho sférách byl v konečném výsledku pozitivní, což je uváděno i v Závěrečné zprávě OP Životní prostředí 2007-2013 (Ministerstvo životního prostředí, Státní fond životního prostředí, 2017). V oblasti zlepšování přírody a krajiny bylo v ostravské aglomeraci realizováno menší množství projektů, než v ostatní prioritních osách, nicméně svým zaměřením na obnovu zelených zón, parků a na výsadbu alejí nebo krajinnotvorné zeleně, se zcela jistě významnou měrou podílejí na zkvalitnění životního prostředí a tím i na zkvalitnění života obyvatel metropole. Sledovanou oblastí životního prostředí je samozřejmě v Ostravě sféra ovzduší. To je patrné i z objemu čerpaných prostředků v prioritní ose 2, představujícím nadpoloviční většinu z celkové alokace prostředků v uvedeném období, které město Ostrava pro financování projektů z OP ŽP využilo. Investicemi do nákupu moderních technologií, rekonstrukcí stávající zařízení se v programovém období se prostřednictvím realizovaných opatření podařilo snížit imisní zátěže ovzduší. V dalších oblastech podpory došlo ke zvýšení kvality povrchových i podzemních vod a ke zlepšení odpadového hospodářství, byly rekultivovány prostory po těžbě surovin. Dále se výrazně omezil pokles biodiverzity, snížila se půdní eroze či se zvýšila ekologická stabilita krajiny.

Vzhledem k dosaženým zlepšením budou zcela jistě žadatelé o podporu projektů i v novém programovém období v daleko větší míře využívat možnosti čerpat prostředky z Operačního programu Životní prostředí na rozvoj svého regionu. První kroky již byly učiněny, v současné době je v rámci nového programového období vyhlášeno již 77 výzev ve všech podporovaných oblastech. Hlavním předpokladem pro úspěšné čerpání prostředků i v novém programovém období bude také postoj administrátorů operačního programu. Podle názorů příjemců dotací získaných během rozhovorů, je nejpalčivějším problémem časová prodleva mezi dobou podání žádosti a její akceptací. Dalším negativním hlediskem je administrativní náročnost. Většina příjemců, i přes výše uvedené výhrady, předpokládá podání žádosti o finanční podporu svých projektů i v novém programovém období.

Seznam použitých zdrojů – vybrané bibliografické citace

COGAN, Rudolf, WOKOUN, René., MATES, Pavel. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha: Linde, 2006. 361 s. ISBN 80-7201-608-3.

WOKOUN René, MALINOVSKÝ Jan, DAMBORSKÝ MILAN, BLAŽEK Jiří a kol. *Regionální rozvoj, východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

WOKOUN, René. *Regionální rozvoj : východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.

Elektronické zdroje

Český statistický úřad. *Databáze demografických údajů* [online]. cit. 2017-03-01]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/>

Operační program Životní prostředí. *Program* [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné z: <http://www.opzp.cz/o-programu/>

Strukturální fondy. *Fondy EU* [online]. [cit. 2017-02-14]. Dostupné z: <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/>

Interní zdroj, databáze Central, Ministerstvo životního prostředí, 2017